

Niels Jørgen Cappelørns prædiken ved Folketingets åbningsgudstjeneste

Taler

Niels Jørgen Cappelørn
Professor i Søren Kierkegaard-
studier, præst og dr.theol. h.c

Dato

4. oktober 1994

Sted

Holmens Kirke

Omstændigheder**Prædikentekst**

Matthæusevangeliet kapitel 11, vers 16-19

Salmer

Morgenstund har guld i mund
Vor Gud er idel kærlighed
Kærligheds og sandheds Ånd
Du gav os, o Herre, en lod af din jord

Indledende kollekt

Almægtige Gud, vor Herre Jesu
Kristi Fader,
du ser de tanker, vi gør os på jorden
i vor indbildte visdom,
og du, som bor i himlen, ler.
Men din Søn, Jesus Kristus,
der er et menneske iblandt os,
han er skuffet over os
som en bror over søskendes fejhed
og dumhed.
For Kristi skyld beder vi dig:
giv os lys ved din Helligånd,
så vi vågner op og ser dine undere,
og rejser os fra vore selviske
hverdage
og vender om for at leve efter din
vilje,
sådan som han indbyder os til det,
han, som med dig lever og regerer

i Helligånds enhed,
én sand Gud fra evighed til evighed.
Amen.

Bøn

Gud –
lad os leve
af dit ord
og leve det ud i kærlighed!
Amen.

Prædikenen

"Det, vi sagde, det var ..."

Jeg vil tro, at de allerfleste af jer kender det udtryk. For vi kan jævnligt læse det i avisen og høre det på TV.

Talefiguren "det, vi sagde, det var ..." dækker altid over: At det, vi siger i dag, hvor vi skal stå véd vore ord og indfri vore løfter i handling, betyder det modsatte af det, vi sagde, dengang vi gav vore løfter.

Og på den måde bliver vore ord devalueret. De var stærke og flotte og virkelighedsnære, da de blev udtalt. Men svage og flove og virkelighedstomme, da de skulle udføres.

Vi slynger om os med store ord og stærke løfter. Men se til, om vi handler efter dén virkelighed, ordene udtrykker! Vi gør ikke ordenes indhold til vores og hinandens virkelighed. Vi er store i munden, men utroværdige i hænderne.

Der er – med andre ord – ikke dækning for virkeligheden i vore ord. Sproget er blevet fyldt med signaler, koder, modeord, letfærdige modeord; letfærdige, fordi vi gør os let færdige med det, de dækker over.

Tag fx ordet 'etisk'. Det bruges efterhånden i alle mulige og umulige sammenhænge. Men det har i mange tilfælde ingen konsekvenser; det er blevet et rammeord uden indhold og uden handling, uden kobling mellem det udtalte og det udførte.

Enhver etik, der ikke kender sit eget sandhedsgrundlag, er indholdstom og handlingslammet – og derfor i grunden umoralsk.

På mange måder lever vi i den umoralske etiks tid. Hvorfor? Blandt andet fordi vi lider af en skræmmende tendens til at tage tilværelsen med en ‘ulidelig lethed’.

Jamen, der er da ingen – som med blot almindelig sans for den daglige virkelighed – der vil hævde, at tilværelsen er let. Den er tværtimod tung, tynget af problemer med økonomien, arbejdsløsheden, miljøet, hospitalsvæsnet, plejehjemspladserne, flygtningene, volden, kriminaliteten, alkoholmisbruget osv.

Nej, der er næppe mange, der vil mene, at tilværelsen er *let*. Men der er til gengæld mange, der *tager* tilværelsen *let*, fordi den er blevet for tung, uendelig tung.

Vores tid er præget af ligegyldighed, af mangel på lidenskab, på engagement. Vi involverer os ikke – i al fald ikke i andre, højst i os selv. Vi sætter ikke vores liv på spil for noget – højst for penge.

En af de største farer for folkekirken og kirkeligheden er den moderne lidenskabsløshed. En af de største trusler for folket og kirken er ligegyldigheden. Og et af de værste angreb på menneskeligheden og på demokratiet er det manglende engagement.

Lidenskabsløsheden har berøvet os det visionære udsyn, derfor er vi blevet statiske og har mistet evnen til at være solidariske, til at le med de glade, til at græde med de sørgende og til at lindre andres lidelser.

I det stykke ligner vi Johannes Døbers og Jesu generation, sådan som Jesus beskriver den i den tekst, vi lige har hørt læst op.

Der sidder to grupper børn, piger og drenge, på torvet. Den ene gruppe er oplagt til leg. Den anden gider ikke lege.

Drengene fra den oplagte gruppe giver sig til at danse kædedans. For det har de set mændene gøre ved bryllupper. Men de kan ikke få deres ugidelige

kammerater med. De råber til dem: "Vi spillede på fløjte for jer, og I gad ikke danse."

Nogle af pigerne giver sig til at opføre sørgeriter. For det har de set kvinderne gøre ved begravelser. Men de kan ikke få deres ugidelige veninder med. De råber til dem: "Vi sang klagesange, og I gad ikke sørge."

I den leg på torvet ser Jesus sin egen tid afbildet som en generation, der mangler både lidenskab og medlidenhed, ugidelig og uengageret som den er. Den ville hverken følge Johannes Døber, når han prædiker omvendelse, eller følge Jesus, når han forkynder nåde.

Johannes Døber var en streng mand, som gik hårdt i rette med alle, der forholdt sig løst til sandheden. En, der tog Guds fordring på ordet: At dele alt hvad man har, med dem, som ingenting har; og at omvende sig og bære frugt, som omvendelsen kræver. Om ham sagde folk: Han er jo besat. Han er gal. Hvad han kræver er både vanvittigt og urimeligt. Det kan vi ikke acceptere. Vi er ikke fanatiske.

Så kom Jesus. Han sagde om sig selv, at han var "sandheden og vejen og livet". Han forkyndte Guds godhed og tilsagde Guds tilgivelse. Og selv levede han den kærlighed, der ikke kræver sin ret, men giver sig selv.

Også det var uacceptabelt. Og nu hed det sig pludselig: Jamen, det er da umoralsk og desuden gudsbespotteligt. Og så er han tilmed en frådser og en dranker, ven af toldere og syndere og andet uværdigt skrabsammen.

Både Johannes Døber og Jesus blev udsat for middelmådighedens jantelov. Hvad enten du er streng eller gavmild, hård eller kærlig, du skal ikke tro, du er noget!

Johannes Døber og Jesus afspejler to uadskillelige sider af det kristne evangelium og af kærligheden. På den ene side strengheden: At der kræves uendeligt meget af mig; at jeg skal give mig selv helhjertet. Det er den radikale fordring, som lader pligten gå frem for retten. På den anden side mildheden: At der intet kræves af mig; at jeg får det hele givet. Det er den ufortjente tilgivelse, som lader nåde gå for ret.

Den ugidelighed og lidenskabsløshed, Jesus mødte hos sin egen generation, ville hverken det ene eller det andet. Hverken gribe fordringen eller modtage gaven. Den var kun optaget af én ting: ikke at blive for optaget af noget, ikke at indlade sig for meget med nogen – for endelig ikke at komme til at overdrive noget. Ganske svarende til det danske motto: "At blive ved jorden, det tjener os bedst."

Som Jesu generation vil også vi helst omforme strengheden til forsigtighed og mildheden til mådehold, dvs. til middelmådighed.

Teksten om de legesyge og de tvære børn på torvet er et opgør med middelmådigheden, som ikke vil slippe sig selv og give sig hen i livet, men hele tiden holde det for sig selv – på halvhjertethedens afstand af andre.

Det er det stik modsatte af, hvad Gud vil med os. Han vil, at vi skal leve det liv, vi hver især har fået givet, leve det helt og leve det fuldt, dvs. med lidenskab.

Leve det med Jesus som forbillede. Og i hans liv var der lidenskab, men også lidelse. For hvor der er megen lidenskab, dér er der også megen lidelse. Så jo større lidenskab vi engagerer os med i livet, desto større lidelse vil vi komme til at opleve.

Hvis vi ikke elsker nogen og ikke holder af noget og ikke føler med andre, bliver vi også skånet for megen lidelse. For hvor der ingen lidenskab er, dér er der heller ingen lidelse – men til gengæld masser af tristhed. Og hvor der intet engagement er, dér er der heller ingen skuffelser – men til gengæld masser af kedsommelighed. Og hvor der ingen nærhed er, dér er der heller ingen uengældte følelser – men til gengæld masser af selvspejlende ensomhed.

Men meningen med vort liv er også den modsatte: At vi skal elske, holde af, være nær hos og lide med vore medmennesker, hvad enten de står os fjernt eller nært, hvad enten de er danskere eller fremmede.

Vi skal græde med de grædende; ikke i en selvsmagende sentimentalitet, som lammer sig selv, men i troens opsøgende og målrettede medlidenhed, der trøster de grædende og afhjælper de årsager, der fremkalder gråden og får modet til at segne.

Vi skal glæde os med de glade; ikke i en overfladisk munterhed, som pjatter sig

selv til ugidelighed, men i troens medrivende og insisterende glæde, der tager kampen op med alt det onde og al den lidelse, der øde- lægger glæden og får livet til at visne.

Det er at bære megen frugt. Men den frugt, troens frugt, kan vi ikke selv bære – "ligesom en gren ikke kan bære frugt af sig selv, men kun når den forbliver på vintræet". Det er træets kraft, der gør troen frugtbar, så den bærer kærlighed.

Og træet, det er Kristus. Og Kristus, det er Guds ord. Og Gud har holdt sit ord om kærlighed ved at lade kærligheden sejre i Kristus.

Lidenskabeligt holdt han sit ord ind i lidelsen, gennem døden, til opstandelsen.

Langfredag, da Guds Søn hang på korset, så det ud, som om også Guds ord var utroværdige og dækningsløse. Men påske morgen, da Guds Søn vandt over døden, viste Guds ord sig at stå til troende. For da satte Gud sin vilje til kærlighed og til liv igennem og oprejste sin Søn fra de døde.

Derfor kan Jesus sige: "Hvis I holder mine bud, vil I forblive i min kærlighed, ligesom jeg har holdt min faders bud og forbliver i hans kærlighed." Og at holde Jesu bud og forblive i hans kærlighed er at være tro mod ham og tro mod virkeligheden.

Troen kan ikke nøjes med at være en indre tro, der lader hånt om det ydre. For så bliver det ydre kun et hjul, der snurrer rundt i sig selv til ingen verdens gavn. Og vi havner i en åndelig skizzofreni. Den indre og den ydre tro må holdes sammen i enhed.

Den, der i troen hver dag på ny modtager et tilgivet og frit liv, af Gud, af ren nåde og barmhjertighed, vil også af taknemlighed gå ud til sine medmennesker for at elske, trøste, opmuntre, tage vare på og skabe glæde. Det er at være den rensede gren, som bærer frugt. For i troen bindes vi til Kristus, så vi ikke kan skilles fra ham. Og i kærligheden bindes vi til vore medmennesker, så vi ikke kan skille dem fra os.

I troen kommer Kristus os i møde; i kærligheden går vi vore medmennesker i møde. I det møde giver Kristus os sin glæde, så vores glæde kan blive fuldkommen. Og Kristi glæde er der nådens fulde dækning for.

Så vi altid – både i legen og i lidelsen, i sangen og i sorgen, i dansen og i døden – bæres af hans glæde.

Amen.

Kirkebøn

Gud, vor himmelske far, vi takker dig for fællesskabet i kirken og i menigheden. Forny det ved din Helligånd og giv kraft og troværdighed til evangeliets forkyndelse. Lad din kirke ud over jorden vokse i erkendelse af frelsen i Jesus Kristus; læg dens brist og giv den en sådan enhed, som du har bestemt.

Stift fred mellem nationerne, og giv deres ledere retsind og vilje til at gøre det, der er ret for dig og gavnligt for mennesker. Vær nær hos dem, som lider under sult, fattigdom og naturkatastrofer. Giv oprejsning til de undertrykte, håb til de fremmede og hjem til de mange flygtninge. Bring forsoning mellem jøder og palæstinensere og forligelse mellem de forskellige befolkningsgrupper i det tidligere Jugoslavien og vær nær hos de pårørende til de mange ofre efter Estonias' forlis.

Velsign og bevar Danmark, Dronningen, Kronprinsen og hele den kongelige familie.

Retled den nye regering, det nyvalgte folketing og domstolene, alle som har magt og ansvar. Giv dem klarsyn og visdom, så de kan være et værn mod al uret og til hjælp for alle, der bor i Danmark.

Hjælp dem, der er uden arbejde, og deres familier.

Giv mod til dem, der er angste og fortvivlede. Vær nær hos dem, der føler sig ensomme og ligegyldige, dem, der er adskilt fra deres kære, og dem, der lever i brudte forhold. Hjælp dem, der har svært ved at finde ud af livet, dem, der har tabt sig selv og mistet retningen i deres liv, og dem, der tænker på at gøre det af med deres liv.

Forbarm dig over de anfægtede og tvivlende. Giv håb til de modfaldne, styrke til de syge, trøst til bedrøvede og fred til de døende. Giv dybde til de glade, hvile til de fortravlede og kraft til de magtesløse.

Lær os at lytte til dit ord, modtage det i tro og handle efter det i kærlighed. Gør os til dine troværdige og lidenskabelige medarbejdere, der af din tilgivelse sendes ud i hverdagen til vore medmennesker for sammen med dem at tage kampen op mod alt det, der gør tilværelsen tung og ulidelig.

Lys din fred over de døde, og skänk os alle et evigt liv.

Det beder vi om i Jesu navn.

Amen.

Afsluttende kollekt

Vi takker dig, almægtige Gud, for den skønhed, vi finder på jorden og i havet, for rigdommen i bjergene, på det flade land og i floderne, for fuglenes sang og blomsternes ynde. Vi lovpriser dig for disse gode gaver og beder om, at vi må tage vare på dem til glæde for vore efterkommere. Giv os evne til stadig at vokse i taknemlighed og glæde over din skabelse, hvor der er rigeligt til alle.

Vi takker dig, barmhjertige Gud, for din kærlighed, som tilgiver os ud af synden, og for dit ord, som forkynder os ind i glæden. Vi lovpriser dig for disse gaver og beder om, at du vil lade dem komme os til gode, så vi må elske hinanden og en dag samles i dit rige, ved Jesus Kristus, din Søn og vor Herre, som evigt lever og råder med dig i Helligåndens enhed!

Amen.

Kilde

Manuskript tilsendt af taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Prædiken, Prædikener fra 1900-tallet, Åbningstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/niels-jorgen-cappelorns-praediken-ved-folketingets-abningsgudstjeneste>